

MARIJINO MAJČINSTVO U GODINI MAJČINSTVA

*„Božja zamisao majčinstva ima svoj najsavršeniji model u Mariji...
U Mariji svaka majka vidi uzor i nalazi ohrabrenje za svoj odnos prema
Bogu, obitelji, Crkvi i društvu.“*

Nadbiskup Marin Barišić u Proglasu za Godinu majčinstva 2018.

Prema našem nadbiskupu kršćansko majčinstvo ima svoj model i uzor u Isusovoj majci Mariji. Kako shvatiti tu tvrdnju? Može li jedna žena koja je živjela prije više od tisuću godina biti uzor današnjim ženama i majkama? Većina teologa slaže se s nadbiskupom. No ima i onih prema kojima Marija ne može biti primjer današnjoj ženi i majci.

Za mnoge žene u kršćanskom svijetu Marija je važna osoba u njihovu životu. Njoj se povjeravaju u poteškoćama, od nje očekuju pomoć i zaštitu. Marija im je blagoslov i prisutnost, vrelo duhovne energije, nada i povjerenje u Boga koji je ljubav i milosrđe. Za mnoge druge žene, s područja kulture i gospodarstva, Marija je osoba u potpunoj suprotnosti s tipom i idealom današnje žene koja želi sebe ostvariti. Za njih je Marija zastarjeli model s kojim današnja žena ima malo zajedničkoga i koji ne može uzeti za uzor u svom životu i djelovanju.

S obzirom na ta dva suprotna stava korisno je u Godini majčinstva temu Marijine primjernosti staviti u okružje Kristove sljedbe. Za pastoralnu praksu veoma je važno kako se predstavlja Isusova majka da bi mogla biti uzor današnjim ženama i majkama. Dosada su uglavnom muškarci oblikovali i predstavljali lik Isusove majke u tisuće slika, lijepih i dragih, bez mane i nedostatka. Prema njima Marija je sveta, puna milosti i darova, svemoguća u zagovoru, ideal je majke i žene poslušne, skromne, podložne. Dok su s jedne strane uzvisivali Gospu, s druge su strane ponižavali ženu, pripisujući joj ulogu zavodnice i grješnice Eve. Na taj način, mnoge su žene, s vremenom, izgubile zanimanje za Isusovu majku.

BIBLIJSKI LIK ŽENE I MAJKE

Kako bi se Marija povratila ženama i žene Mariji, potrebno je tradicionalni Gospin lik očistiti od naloga stoljetne prašine i povratiti ga na evanđeoske izvore. Na temelju evanđelja moguće je predstaviti njezin lik kao uzor i primjer današnjim ženama i majkama. U Bibliji je riječ o Marijinoj sposobnosti slušanja Božje riječi, koja je dovodi da postaje i savršena učenica svoga Sina. U susretu s Božjim poslanikom Marija nije samo pasivna i poslušna. Aktivna je i odgovorna, pita, raspravlja, donosi razloge. Kad je pristala na Božju ponudu, onda čvrsto stoji iza svoje odluke. Ne muče je pitanja hoće li je Josip napustiti, njezina obitelj odbaciti. Ima veliko pouzdanje u svoga zaručnika, a još više u Boga. Takva Marija za žene i majke može biti uzor i primjer. Ne gubi odvažnosti pred neizvjesnom budućnošću, iz svoje situacije nastoji postići najbolje. U skloništu u Betlehemu i u izbjeglištvu pouzdaje se u Boga te doživljava njegovu pomoć i zaštitu. Svima je divan primjer povjerenja u Boga.

Kao majka, Marija poznaje brige i tjeskobe roditelja s njihovom djecom koja su u pubertetu, poznaje probleme odrastanja i protivljenja. Kad nakon tri dana nalazi svoga Sina u Hramu, ne upušta se u diskusiju kad čuje njegov odgovor: „Zašto ste me tražili?” (Lk 2, 49). Razumna majka osjeća da će se Sin odijeliti od nje i provoditi samostalan život. Morat će preispitati svoju majčinsku ulogu, zauzeti stav učeništva, stupiti u drugi red. To iskustvo doživljava svaka majka kad dijete napušta obiteljski dom i postaje samostalna osoba.

U svom hvalospjevu Marija veliča Boga koji uzdiže ponizne i odbacuje moćnike. Proglašava oslobađajući Božji zahvat u svijetu. Primjer je onima koji naviještaju da Bog uzdiže malene i ponizne. Posljednji će biti prvi i oni koji gospodare na putu u kraljevstvo trebaju se svrstati u red sa siromasima. Njima je Marija uzor, jer jakim duhom podnosi siromaštvo i patnju. Paradigma je onima koji ne prihvaćaju pasivno uvjete društvenoga života i ne podvrgavaju se moćnicima.

Marija evanđelja uzor je i primjer suvremenoj ženi i majci. Ta evanđeoska slika razlikuje se od slike pučke pobožnosti koja je plod antropologije i kulturnih nasljeđa tijekom stoljeća. Biblijski pogled otkriva pravi Marijin lik. Polazeći od današnje situacije žene koja nastoji dobiti više mjesta i odgovornosti u Crkvi i društvu, žene i majke otkrivaju u evanđeoskom Marijinu liku uzor i ohrabrenje za svoje opravdane težnje i ideale.

UZOR SURADNJE S BOGOM

Za pastoralnu praksu važno je predstaviti Mariju kao uzor za nasljedovanje ne zbog načina života koji je provodila, a još manje zbog društvenoga i kulturnog okružja u kojem je živjela, a koje je danas posvuda nadiđeno. Uzor je stoga što je u danim životnim okolnostima, svjesno i odgovorno, slijedila volju Božju, prihvatila Božju riječ i provela je u djelo. Uzor je jer je svoje djelovanje stavila u službu djela spasenja, jer je bila prva i savršena učenica Kristova (MC 35).

U Mariji se ostvaruje ideal ljudske osobe koja se otvara suradnji s Bogom, ali i žene koja postaje otajstvo preko kojega se Bog priopćuje čovjeku. Svaka žena i majka može dati svoj pristanak, izgovoriti svoj „da” i u sebi začeti vrelo života. Svaka može postati sestra i majka Kristova i uzor drugima. Marija je uzor i primjer za žene i majke jer je, usprkos poteškoćama s kojima se suočavala, prihvatila Božji plan i Bogu otvorila vrata u naš svijet.

Evandjelje, dakle, svjedoči da je Marija djelovala aktivno i odgovorno. Dijete koje je od nje rođeno plod je njezine ljubavi i njezina stava vjere. Ona nije bila pozvana na suradnju jedino zbog svoje ženstvenosti, nego i kao dokaz kako Bog, da bi ispunio svoj plan, treba ljudske osobe.

Svaka majka otkrit će zašto Mariju može smatrati uzorom stvarnosti koje čine čežnje žena našega vremena. Pravedno nastojanje žena da sudjeluju u važnim odlukama u obitelji i društvu mogu gledati Mariju koja svjesno i slobodno sudjeluje u dijalogu s Bogom kao žena čvrsta pouzdanja i neslomljive nade. Nije majka koja jedino misli na svoga Sina, nego žena koja svojim djelovanjem podržava vjeru Isusovih sljedbenika i usmjeruje ih k Bogu. Na taj način Marijina učinkovita suradnja s Bogom predstavlja temelj za primjernu ulogu koja vrijedi za sve žene i majke.

Žena iz puka zadivljena Isusovim riječima i djelima spontano misli na njegovu majku: „Blažena utroba koja te nosila i prsi koje si sisao!” (Lk 11, 27). Ta žena hvali majku koja je rodila i odgojila takvog Sina. Isus prihvaća tu hvalu te naglašava pravu Marijinu veličinu: „Još blaženiji oni koji slušaju riječ Božju i čuvaju je!” (Lk 11, 28). Kao da želi reći, velika je majka zbog toga što me rodila, ali je još veća zbog toga što svoju pamet i srce otvara riječi Božjoj. Blažena je među ženama, ali ne jedino zbog svoga majčinstva, nego zbog svoje vjere.

VRIJEDNOST MAJČINSTVA

Promišljajući Marijino majčinstvo, svako majčinstvo otkriva u sebi ljudsku i božansku dimenziju u darivanju života. Majčinstvo je čin slobode i otvorenosti ženskoga bića što nadilazi puku biološku ulogu. Marija iz Nazareta najprije je žena, majka Djete-ta koje je plod milosti. Ta činjenica ne oslobađa je međuljudskih odnosa i osjećaja koje je ona, ukoliko žena, njegovala za vrijeme svoga života. I ona je živjela puninu ljudskog života, svoju majčinsku ljubav i osjećaje, svoje bojazni, nade i tjeskobe.

Marijino majčinstvo pokazuje vrijednost svakoga ljudskog majčinstva. Činjenica da je jedna žena postala majkom Sina Božjega očituje vrijednost majčinstva u Božjim očima. Božansko vrednovanje majčinstva prelazi od Marijina majčinstva na sve žene i majke. Svaka žena koja postaje majka poprima posebno dostojanstvo. Svako majčinstvo pretpostavlja suradnju s Bogom, kao što to izjavljuje prva žena pri rođenju svog sina: „Muško sam čedo stekla pomoću Gospodina!” (Post 4, 1). Svako rođenje ljudskog bića pretpostavlja Božje stvarateljsko djelovanje i suradnju ljudskih roditelja.

Marijino majčinstvo posjeduje temeljnu vrijednost i ne bi se njime trebalo koristiti da se žene ograničuju jedino uz majčinstvo. Majčinstvo ostaje znak prihvaćanja, slika krila koje štiti život i omogućuje rast. Marijina uloga ne iscrpljuje se jedino u njezinu majčinstvu. Ona surađuje u Božjim pothvatima vjerom te srcem i tijekom donosi svijetu život kao prava Božja Majka te i danas s ljubavlju sudjeluje da se u Crkvi rode novi vjernici (LG 52).

Zahvaljujući svom majčinstvu, svaka žena nosi u sebi sličnost s božanskim očinstvom. Ako je žena kao i čovjek stvorena na Božju sliku i sličnost to je posebno u sličnosti na području plodnosti. Marijino majčinstvo u sličnosti i usporedbi s božanskim očinstvom postiže svoj najsavršeniji oblik. Svojim ljudskim majčinstvom Marija je odsjaj božanskog očinstva. Taj primjer pomaže da se bolje razumije važnost i vrijednost svakog majčinstva. Majčinsko je lice odbljesak Božjega lica koje u sebi združuje značajke očinske i majčinske ljubavi. Biblijski Bog opisan je crtama majčinskog milosrđa. Izraz „majčinska utroba” koji mu se više puta pripisuju da se naglasi nježnost i milostivost njegove ljubavi pokazuje da je Božji postupak i očinski i majčinski (usp. Iz 49, 15; Ps 103, 13; Iv 15, 13).

Kad Pavao izjavljuje da „prigiba koljena pred Ocem od koje-ga ime svakom očinstvu na nebu i na zemlji” (Ef 3, 14), može se

nadodati da od Božjeg očinstva dolazi ne samo svako očinstvo, nego i svako majčinstvo. Ljubav koju majka njeguje prema svojoj djeci najdirljivija je slika Božje ljubavi prema njegovoj djeci u Kristu. Svako je majčinstvo pozvano uprizoriti božansku ljubav, a time svoju vrijednost i plemenitost.

Jednako tako majčinstvo očituje ženstvenu dimenziju Božje ljubavi. U tom smislu dolazi do izražaja važnost Marijina majčinstva, kojemu je cilj *očitovati* neizmjernu ljubav Božju. Vjernici teže shvaćaju tajnu očinske ljubavi koja se očitovala u Isusu Kristu. Osjetljiviji su na majčinsku ljubav. Svojom majčinskom dobrotom Marija privlači mnoge kršćane i ne-kršćane. U toj ljubavi ne *čini ništa drugo*, nego očituje što je sadržano u Božjoj ljubavi.

UZOR MAJKE I ODGOJITELJICE

Marijin majčinski poziv razumijeva ne jedino rađanje, nego i odgajanje. Povjereno joj je da odgoji Dijete za njegovu budućnost. Marija vrši snažan utjecaj na Isusov moralni i duhovni odgoj sa svim fiziološkim i psihološkim značajkama koje postoje između majke i sina. Od svoje majke Isus posjeduje crte karaktera, obriše lica, način nastupa. U svome ljudskom odrastanju i on slijedi normalan razvoj djeteta koje odgajaju njegovi roditelji. U evanđelju stoji izričito „i siđe s njima, dođe u Nazaret i bijaše im poslušan” (Lk 2, 51). Značajno je da Luka odmah nakon što je ustvrdio „bijaše im poslušan” i spomenuo da je Marija sve događaje čuvala u svom srcu dodaje da „Isus napredovaše u mudrosti, dobi i milosti kod Boga i ljudi” (Lk 2, 52). Od Marije je zavisilo Isusovo odrastanje i njegov odgoj.

Pridonoseći oblikovanju Isusova lika i značenja, Marija pridonosi oblikovanja kršćanskoga lika. Pogledom na Marijinu odgojiteljsku ulogu razumijeva se i odgojiteljska uloga povjerena svim ženama i majkama, koje u obiteljima i u odgojiteljskim ustanovama sudjeluju u odgoju djece i mladih. Žene i majke svojim utjecajem na dijete, vrše odlučujuću ulogu u rastu čovječanstva. Majčinstvo je gospodarski kapital. Djeca su ljudski kapital, snaga i budućnost društva. Društvo od samih staraca nema budućnosti. Gospodarska kriza usko je povezana s padom nataliteta. Rađanje osigurava život povijesti. Dva su svetohraništa na zemlji. U jednom boravi Tvorac života, a drugi je krilo žene i majke odakle klija život. Dva su oltara. Na jednom je svećenik djelatelj i

službenik života. Drugi je bračna postelja gdje bračni par sudjeluje u prenošenju života.

Marijino majčinstvo svjedoči njezinu pripadnost ljudskoj obitelji, solidarnost s Adamovim sinovima i kćerima. Marija je sestra svega čovječanstva, sestra u vjeri i nadi. To majčinstvo u svome punom značenju predstavlja uzor za ženu angažiranu u Crkvi i u društvu. Promišljati danas o Mariji znači promišljati o ženi i majci i prihvatiti je u sveukupnosti crkvenoga života u vidu one posebnosti po kojoj svaka osoba pripada u Božji plan. Ideja majčinstva veoma je važna za Crkvu, klasično mjesto gdje se ostvaruje sveopće bratstvo u Kristu.

Kad Crkva predstavlja Mariju kao uzor, paradigmu svake žene, pralik ostvarene ženstvenosti, u tome posebnom odnosu „prepoznaje na licu žene odbljeske one ljepote koja je zrcalo vrhunskih osjećaja za koje je kadro ljudsko srce: posvemašnje predanje ljubavi, snagu koja zna podnijeti i najteže boli, neograničenu vjernost i neumornu učinkovitost; sposobnost sjediniti prodorne intuicije s riječima podrške i potpore” (RM 46).

DUHOVNO MAJČINSTVO

Kad se govori o majčinstvu, obično se misli na tjelesno majčinstvo. Osim toga, postoji i Marijino duhovno majčinstvo, primjer i uzor majčinstva duhovne naravi. Ono je plod njezine suradnje s Bogom u djelu spasenja. Marija postaje Majkom Božjom kako bi postala majkom svih ljudi. Njezino tjelesno majčinstvo nastavlja se kao plod njezina sjedinjenja s Kristovim djelom otkupljenja u majčinstvu milosti za dobrobit svega čovječanstva.

Marijino duhovno majčinstvo s obzirom na preporođene otkupiteljskim djelom njezina Sina označuje uzornost, primjerenost u životu i djelovanju. Kad Isus povjerava svoju majku svojim sljedbenicima, to znači da je postavlja kao primjer koji treba nasljedovati. Marija je za sve vjernike, za sve žene i majke, paradigma, savršen uzor i primjer kršćanskoga življenja. Model je i pralik svega što je žena i majka pozvana postati u stanju hodočašća. Tu se nalazi temelj teološkog razmišljanja kad je riječ o Mariji uzoru žene i majke.

I kod Marijina majčinstva vrijedi Isusova riječ: „Tko god vrši volju Božju, on mi je brat i sestra i majka.” (Mk 3, 35). Onaj koji vjeruje može biti „majka” Božje prisutnosti među ljudima, svojstvo koje u majci Mariji doseže svoj vrhunac. Tu se nalazimo pred

jedinstvenim majčinstvom, koje je otvoreno cijelom čovječanstvu, ljudima i ženama svih vremena i krajeva. Vršnjem volje Božje, Marija je djelovala kao Kristova majka te je postigla i duhovno majčinstvo. Za sve koji vrše volju Božju, otvoren je put za to duhovno majčinstvo koje nadilazi krvne veze rodbinstva i ostvaruje se eshatološkoj obitelji, u zajedništvu s onima koji slušaju Riječ Božju i vrše je (Lk 8, 21).

Kad Isus svoju majku naziva „ženom” u Kani i na Kalvariji, smatra je osobom koja sudjeluje u tajni otkupiteljskog utjelovljenja i tajni spasenja ljudskoga roda. U Kani *čudesnim* znakom potvrđuje Marijinu majčinsku ulogu u odnosu na zaručnike i uzvanike. Na Kalvariji povjerava joj novo majčinstvo u odnosu na sve vjernike. Na taj način Isus posvećuje suradnju žene u djelu spasenja. Kad svoju majku naziva „ženom”, to razumijeva da je u ona u njegovim očima idealna predstavnicica žena, ideal koji se treba nastaviti u svim ženama i majkama. Sve su one pozvane sudjelovati u majčinstvu milosti.

Novi zavjet izvješćuje o Marijinu odnosu prema ženama u Isusovoj sljedbi. To vrijedi posebno za događaj na Kalvariji. Kod križa te žene, zajedno s Marijom, solidarnije su s Isusom više nego njegovi učenici. Na Kalvariji Marija je majka boli. Dok druge majke prate svoje dijete u vrtić, školu ili liječniku, Marija prati svoga Jedinca na putu u smrt. Gledati kako vlastito dijete umire, pripada u najteža, najbolnija iskustva jedne majke.

MODEL, UZOR I OHRABRENJE

Vratimo se na pitanje postavljeno na početku, mogu li današnje žene i majke uzeti Mariju za uzor? Može li im biti model i ohrabrenje, kako tvrdi nadbiskup Barišić? Odgovor treba tražiti u prikazbi Marijina lika. Za pastoralnu praksu veoma je važno imati na umu da i Drugi vatikanski sabor „živo opominje bogoslovce i propovjednike božanske riječi da se u promatranju posebnog dostojanstva Bogorodice brižljivo čuvaju i od svakog pritjerivanja i od velike umne skučenosti... Neka ispravno osvjetljaju ulogu i povlastice Blažene Djevice, koje uvijek imaju za svrhu Krista, vrelo sve istine, svetosti i pobožnosti” (LG 67).

Evandeoski lik Isusove majke, slobodan od krivih postavki, izazov je i poruka suvremenim ženama koje sve više zadobivaju važnost u obitelji i društvu, u kulturi i politici. U tom smislu Marijino majčinstvo predstavlja simbol života koji se izdiže iznad

biološkog nasljeđa te predstavlja mogućnost da se vječno rodi u vremenu i u ljudskom životu. Marija svjesno i slobodno postaje majka i time pokazuje kako svaki pripadnik ljudskog roda, svaka žena i majka može ostvariti jedinstven susret s Bogom bez bojazni da će pri tom izgubiti svoju samobitnost i slobodu. Marijino majčinstvo pokazuje vrijednost i veličinu majčinstva u Božjim očima, slika je njegove očinske ljubavi. Jednako tako uzor je majčinstva u duhu po kojem svaka žena i majka, zapravo, svaki vjernik, po vjeri, slušanju i vršenju Božje riječi, može biti Kristova majka. Marija je pralik svim vjernicima „u redu vjere, ljubavi i savršena jedinstva s Kristom” (LG 63). Svojim životom očituje beskrajnu ljubav Božju i poziva sve kršćane, žene i majke, da se povjere Bogu i dopuste da ih obuzme njegova ljubav. To je, zapravo, njezina majčinska uloga biti svim vjernicima, ne jedino ženama i majkama, model, uzor i ohrabrenje na putu susret Bogu.